

Domstolsverkets föreskrifter om rättshjälp och underrättelser till Justitiekanslern;

beslutade den 10 september 2020.

Domstolsverket föreskriver med stöd av 4, 5, 6, 17, 18 och 30 §§ rättshjälpsförordningen (1997:404) samt 3 § förordningen (2005:77) om kontroll av vissa ersättningsanspråk m.m. följande.

Tillämpningsområde

1 § Dessa föreskrifter gäller vid tillämpning av rättshjälpslagen (1996:1619) och rättshjälpsförordningen (1997:404). Dessutom finns särskilda bestämmelser i 23–25 §§ om domstolars och andra myndigheters skyldighet att underrätta Justitiekanslern om vissa beslut.

Definitioner

2 § Med begreppet domstol avses i dessa föreskrifter även arrendenämnd och hyresnämnd.

Beräkning av ekonomiskt underlag

3 § Av 38 § rättshjälpslagen (1996:1619) framgår vad som avses med ekonomiskt underlag. Närmare bestämmelser om hur det ekonomiska underlaget beräknas finns i 4–10 §§ dessa föreskrifter.

Beräkning av årsinkomst

4 § Rättssökandens årsinkomst beräknas på de faktiska inkomsterna vid den tidpunkt då rättshjälp söks samt inkomsterna under tiden närmast före och de sannolika inkomsterna under tiden närmast därefter.

Med årsinkomst förstås bruttointäkter efter avdrag för kostnader enligt bestämmelserna i inkomstskattelagen (1999:1229) som tillhör inkomstslaget tjänst, näringsverksamhet och kapital, om inte annat framgår av 5–8 §§. Till årsinkomsten räknas också bistånd och studiebidrag som betalas ut kontinuerligt enligt socialtjänstlagen (2001:453) respektive studiestödslagen (1999:1395).

Om inkomsterna varierar, kan den sjukpenninggrundande inkomst som fastställs enligt 25 kap. socialförsäkringsbalken användas till ledning för beräkningen av det ekonomiska underlaget.

Särskilt om inkomstslaget tjänst

5 § Vid beräkning av inkomst av tjänst ska hänsyn först tas till avdragsgilla kostnader. Därefter ska inkomsten höjas med den del av de sammanlagda rese- och traktamentsersättningarna som överstiger 5 000 kr.

6 § Avdrag får göras för kostnader för intäkternas förvärvande med den del av de sammanlagda kostnaderna som överstiger 5 000 kr.

Särskilt om inkomstslaget näringsverksamhet

7 § Vid beräkning av inkomst av näringsverksamhet är utgångspunkten nettointäkten enligt den senaste taxeringen. Från denna inkomst får avvikelse göras med hänsyn till den utveckling som kan väntas i näringsverksamheten under det år rättshjälp söks.

Särskilt om inkomstslaget kapital

8 § Vid beräkning av inkomst av kapital ska hänsyn först tas till avdragsgilla kostnader. Inkomsten ska därefter beaktas till den del den överstiger 5 000 kr.

När det gäller kostnader som avser en bostad där rättssökanden bor permanent och som är en privatbostadsfastighet enligt 2 kap. 13 § inkomstskattelagen (1999:1229) eller är en bostad som innehas av rättssökanden i egenskap av medlem i bostadsrättsförening eller bostadsförening, får inte avdrag göras för kapitalkostnader och driftkostnader.

Förmögenhet och skulder

9 § Beräkning av förmögenhet ska följa reglerna i 3, 4 och 11 §§ lagen (2009:1053) om förmögenhet vid beräkning av vissa förmåner.

Värdet av sådan bostad som anges i 8 § andra stycket ska emellertid inte tas upp som tillgång. Inte heller ska hänsyn tas till skuld som avser bostaden.

Från den beräknade förmögenheten får 50 000 kr dras av. Förmögenheten ska tas upp till hälften av det kvarvarande värdet.

10 § Nettoskuld (den del av skulderna som överstiger tillgångarna) får inte dras av från årsinkomsten.

Om skulderna är större än tillgångarna får i stället den del av en årlig amortering som överstiger 5 000 kr dras av. Avdrag för amortering av skuld som avser sådan bostad som anges i 8 § andra stycket får inte göras. Inte heller får avdrag för amortering göras på skuld i näringsverksamhet.

Betalning av rättshjälpsavgift

11 § Med fortlöpande betalning av rättshjälpsavgift enligt 25 § rättshjälpslagen (1996:1619) avses betalning en gång i kvartalet eller vid den senare tidpunkt när den utestående rättshjälpsavgiften uppgår till 2 000 kr.

Om rådgivningsavgift

12 § Rådgivningsavgiften fastställs till ett belopp som för varje påbörjad kvart motsvarar en fjärdedel av timkostnadsnormen.

13 § Nedsättning av rådgivningsavgift får göras av den som lämnat rådgivning om den rättssökandes ekonomiska underlag enligt 38 § rättshjälpslagen (1996:1619) inte överstiger 75 000 kr.

14 § En framställning om ersättning av allmänna medel för vad som har satts ned av rådgivningsavgiften eller för kostnader för tolk och översättning görs hos Rättshjälpsmyndigheten av den som lämnat rådgivningen respektive har haft kostnaderna.

I framställningen ska anges uppgift om den rättssökandes namn, den rättsliga angelägenheten, antalet rådgivningstimmar samt, om framställningen avser ersättning för nedsatt rådgivningsavgift, den rättssökandes personnummer och anledningen till nedsättningen.

Domstolarnas skyldighet att lämna underrättelser till Rättshjälpsmyndigheten

Beslut under rättegången

15 § När en domstol beviljar rättshjälp ska Rättshjälpsmyndigheten snarast underrättas. Samma sak gäller om rättshjälpen upphör eller fortsättning beviljas enligt 34 § rättshjälpslagen (1996:1619) eller om domstolen annars beslutar att rättshjälpen ska upphöra.

16 § I samband med att ersättning till biträdet fastställs första gången ska Rättshjälpsmyndigheten underrättas om samtliga beslut enligt rättshjälpslagen (1996:1619) i målet eller ärendet, som fattats efter föregående underrättelse. Fastställs därefter ytterligare ersättning till biträdet ska Rättshjälpsmyndigheten underrättas om beslutet samt övriga beslut om rättshjälp som fattats efter föregående underrättelse.

17 § Domstolen ska fullgöra sin underrättelseskyldighet enligt 15 och 16 §§ genom att skicka kopia av besluten till Rättshjälpsmyndigheten. Beslut om förskott på ersättning till ett rättshjälpsbiträde ska i stället registreras i verksamhetsstödet för kostnader i mål.

18 § Vid underrättelse om beslut om ersättning för medverkan vid utredningen enligt 17 § rättshjälpslagen (1996:1619) ska domstolen utöver kopia på beslutet lämna följande uppgifter till Rättshjälpsmyndigheten:

1. Om den ersättningsberättigade inte driver näringsverksamhet ska domstolen ange denne som uppdragstagare och uppdragstagarens personnummer. Ingår i ersättningen skattepliktig ersättning för resa med egen bil och traktamente ska det framgå hur denna ersättning har beräknats.
2. Om den ersättningsberättigade driver näringsverksamhet ska domstolen ange i vilken bolagsform verksamheten bedrivs och om den ersättningsberättigade är godkänd för F-skatt.
3. Om den ersättningsberättigade är skyldig att redovisa mervärdesskatt ska storleken av mervärdesskattebeloppet anges om det inte framgår av domstolens beslut.

Domstolens slutliga avgörande

19 § När domstolen avgjort ett mål eller ärende ska Rättshjälpsmyndigheten underrättas om den ersättning som slutligen fastställts till ett rättshjälpsbiträde och det antal timmar som biträdet lagt ned i målet eller ärendet. Uppgifterna ska registreras i verksamhetsstödet för kostnader i mål.

Om domstolen efter att underrättelse lämnats enligt första stycket fattar ytterligare beslut om rättshjälp ska en kopia av det beslutet skickas till Rättshjälpsmyndigheten.

20 § Om en ställföreträdare har ålagts ersättningsskyldighet enligt 37 § rättshjälpslagen (1996:1619) ska domstolen skicka en kopia av beslutet till Rättshjälpsmyndigheten och ange ställföreträdarens personnummer eller organisationsnummer.

21 § Domstolen ska underrätta Rättshjälpsmyndigheten om när tredskodomar och avgöranden som måste delges för att överklagandetiden ska börja löpa har vunnit laga kraft. Under rättelsen sker genom att en kopia av domens eller beslutets första sida översänds till myndigheten med en anteckning om att avgörandet har vunnit laga kraft.

Beviljas återvinning av tredskodom ska en kopia av återvinningskriften med uppgift om domstol, tidigare målnummer och det nya målnumret översändas till Rättshjälpsmyndigheten.

Överklagande

22 § När ett avgörande överklagats ska en kopia av första sidan av överklagandet skickas snarast till Rättshjälpsmyndigheten. Om kopian inte innehåller uppgift om parternas namn ska uppgiften anges av domstolen.

Underrättelser till Justitiekanslern

23 § Domstolarna, Kriminalvården, Migrationsverket, Rättshjälpsmyndigheten och Åklagarmyndigheten ska underrätta Justitiekanslern om vissa beslut enligt 24 och 25 §§.

24 § Justitiekanslern ska underrättas om:

1. Beslut där rättshjälp har beviljats och där det har kommit ifråga att tillämpa
 - 9 § andra stycket rättshjälpslagen (1996:1619) utom i de fall skälet är att karenstid löper i ett familjerättsligt mål,
 - 11 § 2–5 rättshjälpslagen eller
 - 13 § rättshjälpslagen.
2. Beslut enligt 34 § rättshjälpslagen om att rättshjälpen ska fortsätta.

3. Beslut om ersättning till offentlig försvarare, rättshjälpsbiträde, målsägandebiträde eller offentligt biträde i det fall ersättning av särskilda skäl beviljats avseende merkostnader för tidsspillan och utlägg som har uppstått på grund av att en offentlig försvarare har sin verksamhet långt ifrån den ort där domstolen är belägen eller, beträffande övriga rättsliga biträden, den rättsliga angelägenheten huvudsakligen hanterats. Underrättelse ska också ske vid förhandsbesked som kan antas medföra sådana merkostnader.

4. Beslut i första instans genom vilket rättshjälpsbiträde, offentligt biträde, målsägandebiträde, särskild företrädare för barn, sakkunnig, offentlig försvarare eller tilltalad, som har haft kostnader för en privat försvarare, har erhållit en sammanlagd ersättning om minst 150 000 kr inklusive mervärdesskatt. Uppgift ska inte lämnas om beslutet avser förskott.

5. Beslut om byte av rättshjälpsbiträde, målsägandebiträde eller särskild företrädare för barn.

6. Beslut om byte av offentlig försvarare i det fall den misstänkte tidigare har fått byta offentlig försvarare i samma mål.

7. Beslut genom vilket Kriminalvården, Migrationsverket eller Åklagarmyndigheten har förordnat offentligt biträde om beslutet enligt myndighetens uppfattning är av principiellt intresse.

8. Beslut att bevilja ersättningsgaranti enligt 17 kap. 7 a § äktenskapsbalken eller beslut om utbetalning enligt tidigare beslutad ersättningsgaranti.

9. Beslut av domstol eller Rättshjälpsmyndigheten som enligt domstolens respektive myndighetens uppfattning är av principiellt intresse.

DVFS 2020:15

25 § Underrättelse görs på särskild blankett och översänds till Justitiekanslern. Till blanketten ska fogas en kopia av det beslut som omfattas av uppgiftsskyldigheten samt en kopia av ansökningshandlingen eller kostnadsräkningen. Om beslutet har meddelats i en dom ska domen i dess helhet bifogas.

När uppgiftsskyldigheten följer av 24 § 4 ska uppgift om den sammanlagda förhandlingstiden lämnas på blanketten.

-
1. Dessa föreskrifter träder i kraft den 1 oktober 2020.
 2. Genom dessa föreskrifter upphävs Domstolsverkets föreskrifter (DVFS 2012:15) om rättshjälp.

DOMSTOLSVERKET

Peter Yngve

Charlotte Driving